

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

40. An licitum mutilavit membrum servi sui, teneatur ad aliquam
restitutionem? Ex p. 7. t. 7. r. 46.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

De Seruis, seu Mancipiis. Resol. XL. &c. 447

equivalente al daño; porque qualquiera miembro del cuerpo es mas amable, i precioso, que la libertad. Ita ille.

2. Sed Trullench. in tom. 2. lib. 4. cap. 1. dub. 7. num. 7. & Filiucius tom. 2. tract. 28. part. 2. cap. 4. num. 72. absolute negatiuam sententiam tenet; sic enim ait. Quamuis Dominus non sit dominus membrorum serui, sicuti neque vitæ, sed tantum operum, & obsequij à seruo præstandi per totam vitam; tamen sicut pro bono vitæ nihil est restituendum; sed tantum pro damno illato familiae, vel hæredibus ex priuatione illius, qui is vtilis & lucrosus erat; ita pro bono integritatis corporis nihil est restituendum vt sic, sed tantum pro damno operum, & priuatione lucri ex amputatione membri consequente: Hoc autem damnum, quia spectat ad dominum, non erit ipsimet seruo restituendum. Superest ergo, vt ad nihil teneatur. Azor tamen probabiliorē censet primam sententiam, & consequenter obligari dominum ad dimittendum seruum liberum; eius tamen ratio non admodum vrget. Licet enim corporis membrum sit pretiosius libertate, vt sic tamen æstimabile non est. Quod si æstimaretur ratione vtilitatis & fructus ex illo; iam eius ipse Dominus habet dominium; ideoque nil superest quod restituat. Ita Filiucius: Ego verò amplector vtramque sententiam tanquam probabilem.

RESOL. XL.

An licitum sit in pœnam delicti alicuius adurere mancipia guttis accensis adipis, vel ceræ? Ex p. 7. tr. 7. Ref. 28.

§. 1. Certum est posse dominos punire seruos non autem pœna atroci; pœna verò atrox in proposito præter mortem, de qua non est dubium, esset mutilationis, vulneris, flagellorum publicorum per vias publicas, aut in alio loco publico, & alia similes. Item pœna atrox esset tam grauius verbera, percussiones, adulationes, aut familia alia, quæ filium, aut seruum exponeret vitæ periculo, aut notabilis diminutionis illius, vel periculo amissionis membri, aut partis illius. Procedere ergo potest Pater aut dominus in puniendo filio, vel mancipio, ad verbera, & ictus ex quibus non imminet detrimentum notabile, aut læsio, etiamsi verberibus, aut alia percussione, excoerietur aliquid; modò tamen delictum tanta pœna sit dignum.

2. Vtrum autem licitum sit adurere mancipia, adipem, aut ceram accensis vt ab aliquibus dominis fieri consuevit. Non audeo id damnare, quando moderatè fieret, & sine periculo vitæ, aut notabilis læsionis mancipij, & quando delictum esset tanta pœna dignum, aut mancipium adedè esset durum ac in corrigibile, vt necessaria illi iudicaretur tanta pœna, vt corrigetur, & contineretur in officio. Semper tamen consulendum est dominis, vt potius vtantur pœnis mitioribus. Et hæc omnia docet Molina tom. 4. tract. 3. disput. 2. num. 14. cui nouissimè adhaeret Machadus tom. 2. lib. 6. part. 7. tract. 12. docum. 2. num. 2. vbi sic ait. Los Doctores disputan si sea licito al señor pringar a su esclauo; y aunque es assi, que parece crueldad grande, è inhumanidad: con todo esto el Padre Molina no lo condena, con tal que se haga con moderacion, y sin peligro notable de la vida, o salud del esclauo; y quando su delito, incorregibilidad, y contumacia merecieren tal genero de castigo. Si bien el mismo aconseja que los señores usen de castigos menos rigorosos con sus esclauos, acordandose que son tambien hijos de Dios, y redi-

Tom. VII.

midos con la sangre preciosa de Iesu Christo nuestro señor. Ita ille.

RESOL. XLI.

An serui possint signari à Dominis in facie? Ex p. 7. tr. 7. Ref. 22.

§. 1. Negatiuè respondet Ioannes de Hevia in Curia Philippica tom. 2. lib. 1. cap. 7. num. 3. Sed affirmatiuam sententiam docet Molina tom. 4. tract. 3. disput. 2. num. 14. vbi sic ait. Vtrum sit licitum signare mancipia in facie. Affirmanter est respondendum, esto nulla illorum antecedit culpa, quando periculum est amissionis illorum, nisi ita signentur: ed quòd eiusmodi sint, de quibus nullus præsumet ea esse mancipia; aut quando fugitiua sunt, atque in pœnam, & vt coëreantur à fuga, meliusque inueniantur, ratio ipsa postulat, vt signentur. Et hanc sententiam communem esse testatur Machadus tom. 2. lib. 6. part. 7. tractatu 12. docum. 2. num. 4.

RESOL. XLII.

An Domini vocando seruos Christianos, Canes vel si grauius eos verberent ex leui culpa peccent mortaliter?

Et an peccent Domini, si sint notabiliter negligentes in corrigendis seruorum peccatis, in procurandis iis, quæ sunt necessaria ad salutem seruorum, vt susceptio Sacramentorum, auditio Missæ, &c. vel si iubeant aliqua, quæ serui facere non possunt sine peccato, aut si eos onerant laboribus intolerabilibus? Ex p. 7. tr. 7. Ref. 48. alias 47.

§. 1. Videtur affirmatiuè respondendum ex Trullench. in Decalog. to. 1. lib. 4. c. 1. sub. 6. n. 2. vbi sic ait. Hinc sequitur posse grauius peccare dominos, præcipuè in iis. Primò si sint notabiliter negligentes in procurandis iis, quæ sunt necessaria ad salutem seruorum; vt est susceptio sacramentorum suo tempore, Missæ auditio, & alia huiusmodi. * Secundo, si sint negligentes in corrigendis eorum peccatis. Tertiò, si iubeant aliqua, quæ serui facere non possunt sine peccato mortali. Quartò, cum eos onerant laboribus intolerabilibus. Quintò, cum eos afficiunt contumeliis, vt vocando seruos Christianos, canes. Sextò, si grauius verberent, ex leui culpa. Ita ille, in quibus casibus Domini videntur peccare. Ergo, &c. sed communiter dominos, vocando seruos Christianos canes, puto excusari à peccato, quia ex ira, & ex indeliberatione talem solent proferre iniuriam.

* Sup. hoc supra in tr. 4. Ref. 32. & in alio §. eius primò not.

RESOL. XLIII.

An Domini propter nimiam sanctitatem cogendi sint seruos vendere? Ex p. 7. tr. 7. Ref. 65. alias 64.

§. 1. Respondeo affirmatiuè cum Menochio de Arbitr. cent. 2. cas. 138. ex l. ff. de his qui sunt sui, vel alieni iuris. §. Sed & maior, in qua asseritur, quod dominus seruos vendere cogatur, si in eos nimium sæuerit, sicut cogitur Pater emancipare filium, quæ acerbius quàm pro paterna pietate tractari l. vlt. si à pat. quis man. fuer. Gloss. in §. vlt. l. quibus ius par. por. solus. Item ob sanctitatem socij licet etiam ante tempus à societate recedere, l. si conuenerit ff. Pro socio Item Vassallus nimium sæuendo in subditos ius feudi amittit. Cyn. & Bald. in dict. lib. 2. Alexand.

Sup. hoc in tom. 9. tr. 1. ex doctrina Ref. 69. §. 1. post medium, lege à vers. Quod si Dominius